

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Збірник наукових праць

ПЕРСПЕКТИВА

Випуск 36

2021

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І
НАУКИ УКРАЇНИ**

**ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Збірник наукових праць

«ПЕРСПЕКТИВА»

Випуск 36

Херсон – 2021

УДК 630

Збірник наукових праць викладачів та здобувачів вищої освіти агрономічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету "Перспектива".

Редакційна колегія

АВЕРЧЕВ О.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
БАЗАЛІЙ В.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
МАРКОВСЬКА О.Є.	– доктор с.-г. наук, професор;
МРИНСЬКИЙ І.М.	– кандидат с.-г. наук, доцент;
РУДІК О.Л.	– доктор с.-г. наук, доцент

У збірнику представлено 39 наукових робіт здобувачів вищої освіти першого-третього рівнів, виконаних під керівництвом викладачів університету. Їх доповіді були заслухані на тематичних секціях наукової конференції агрономічного факультету та запропоновані до друку.

Рекомендовано до друку методичною комісією агрономічного факультету (протокол № від «15» жовтня 2021 року).

Матеріали збірника призначені для фахівців у галузі «Агрономія»

Матеріали надруковані в авторській редакції.

Перспектива : збір. наук. праць ХДАЕУ. - Херсон: РВВ ХДАЕУ - 2021.
Вип. 36. – 115 с.

УДК 632.913.1**НЕБЕЗПЕЧНИЙ ШКІДНИК *HYPHANTRIA CUNEA* DRURY****Ларченко В.А.** – здобувач вищої освіти першого рівня ХДАЕУ**Марковська О.Є.** – доктор с.-г. наук, професор ХДАЕУ

Постановка проблеми. Україна знаходиться на перехресті важливих міжнародних авіаційних, водних та наземних шляхів, має унікальне географічне розташування й умови руху, що сприяє щорічному зростанню торгівлі з багатьма країнами. Водночас із позитивними моментами, зросла можливість завезення шкідливих карантинних організмів разом з імпортованими продуктами. Обсяг імпорту та транзиту рослинної продукції з кожним роком збільшується, особливо з країн із недостатньо дослідженими карантинними організмами, і це створює постійну загрозу для їх ввезення в Україну. Чужинні види шкідливих організмів часто знаходять вигідніші умови для розмноження, ніж ті, що мали у країнах походження. Більшість карантинних видів потрапляють до нас з тропічних і субтропічних районів Південної Азії та Америки, про це свідчать їх назви: американський білий метелик, колорадський жук, каліфорнійська щитівка, західний кукурудзяний жук тощо. [1,2,3].

Стан вивчення проблеми. Американський білий метелик (*Hyphantria cunea* Drury.) – карантинний об'єкт, який може пошкодити 250 видів плодових, декоративних рослин, лісових та інших культур. Великої шкоди завдає шовковиці, горіху, клену, яблуні, груші, сливі, вишні, черешні, тополі тощо. В Україні цей шкідник входить до списку А2 – обмежено поширених карантинних організмів. Його перше покоління майже завжди розвивається на шовковиці, а другого – на кленах, горіхах, яблунях та інших плодових деревах [4]. В Україну, а саме в Угорщину, *Hyphantria cunea* Drury потрапив з Європи, разом із північноамериканськими товарами між 1939 і 1940 роками. До 1948 року шкідник розселився по всій Угорщині, а в 1952 році вид поширився у прикордонній території України на Закарпатті та зайняв рівнини. У 1966 р. шкідник поширився на регіони Молдови та Одеси. У наступні роки його було виявлено в Росії, Грузії та Україні в таких регіонах: Херсон, Миколаїв, Запоріжжя, Донецьк та Крим. Станом на 1 січня 2018 року американський білий метелик був виявлений у 20 регіонах України на площі понад 49 000 га. Цей шкідник дуже поширений в Європі, Азії та Північній Америці [2].

Американський білий метелик має білосніжне забарвлення крил, розмах яких 2,5-3,5 см, іноді у деяких особин є чорні або темно-коричневі плями. Розвивається у двох поколіннях.

Поширюється цей карантинний шкідник транспортними засобами, під час перевезення сільськогосподарської продукції та промислових вантажів. В останньому випадку шкідника часто виявляють в пакувальному матеріалі. У пошуках статевого партнера і місця для

відкладання яєць самка може летіти в середньому на відстань до 250 метрів. Можливе пасивне перенесення на значні відстані повітряними потоками. Середня швидкість поширення у країні становить 30-40 кілометрів на рік [2].

Гусениці американського білого метелика надзвичайно шкодочинні. *Hyphantria cunea* Drury небезпечний для майже 300 видів рослин. Вони повністю з'їдають листя дерев шовковиці, горіху, клену, яблуні, груші, сливі, вишні, черешні, тополі тощо та обмотують гілки павутиною, щоб утворити гнізда. Гніздо утворене павутиною, яка спочатку обплутує 1-2 гілки, а потім більше. У процесі росту гусениці заплутують все більше і більше листя та гілок. З часом усі гілки або частина їх стають гніздами. Така дефоліація насаджень призводить до порушення обмінних процесів у рослинах та їх ослаблення, внаслідок чого знижується врожайність та захисна, декоративна, естетична функція насаджень, погіршуються умови існування фауни. Гусениці поїдають листя, шість-вісім гнізд шкідника на плодовому дереві здатні повністю його знищити [1,3].

За даними Держпродспоживслужби України у 2020-2021 рр. виявлено 21 випадок зареєстрованих спалахів шкідника та запровадження карантинного режиму [5]:

Станом на 13.05.2020 запроваджено карантинний режим по американському білому метелику (*Hyphantria cunea* Drury) на земельних ділянках загальною площею 860 га на території смт. Білогір'я Хмельницької області.

Станом на 16.07.2020 на території села Бейзими Ізяславського району Хмельницької області на загальній площі 103 га. та у Волинській області на території населених пунктів Боратинської сільської ради, Луцького району загальною площею 1081,13 га.

Станом на 23.07.2020 у Волинській області на території населених пунктів Городищенської сільської ради, Луцького району на загальній площі 215,7 га. та в Тернопільській області, на території смт. Гримайлів Гусятинського району на площі 5 га.

Станом на 24.07.2020 у Тернопільській області на території села Лосяч Борщівського району на площі 6 га.

Станом на 14.08.2020 у Житомирській області на території смт. Народичі Народицького району на площі 6 га.

Станом на 14.08.2020 у Дніпропетровській області на території Софіївської об'єднаної територіальної громади на полезахисних смугах Софіївського району на площі 5,72 га.

Станом на 20.08.2020 в Дніпропетровській області, на території Юріївського району в яблуневому саду ФГ «Тандем-Агро» на загальній площі 32 га. та в Хмельницькій області на території села Ліщани Ізяславського району на загальній площі 198 га.

Станом на 03.09.2020 у Дніпропетровській області на території Красівської сільської ради Криворізького району на поєззахисних смугах на загальній площі 5,0 га.

Станом на 04.09.2020 у Запорізькій області на автошляху Н-08 Бориспіль-Дніпро-Запоріжжя-Маріуполь на загальній площі 3,6 га.

Станом на 09.09.2020 — в Миколаївській області, на території смт. Березанка, Березанського району, на площі 1108,445 га.

Станом на 18.09.2020 у Запорізькій області на території: Якимівської селищної ради, Якимівського району на площі 40 га; смт. Чернігівка, Чернігівського району, на площі 49,1 га; м. Приморськ Приморського району, на площі 2,4807 га.

Станом на 23.09.2020 у Рівненській області на території смт. Демидівка, Демидівського району, на площі 1 га.

Станом на 24.09.2020 у Тернопільській області, на території смт. Товсте, Заліщицького району, на площі 5 га.

Станом на 24.09.2020 у Запорізькій області на території: Семенівської ОТГ Мелітопольського району на загальній площі 7,4 га; Пологівської міської ради, Пологівського району на загальній площі 16 га.

Станом на 25.09.2020 у Хмельницькій області на території: ТОВ «Агрос-Віста», с. Влашанівка, Ізяславського району на загальній площі 95 га; с. Бронівка, Волочиського району на площі 164 га; м. Ізяслав, Ізяславського району на площі 2391 га.

Станом на 28.09.2020 в Чернігівській області на території Вертіївської об'єднаної територіальної громади, а саме: узбіччя автомобільної дороги Р-67 місто Ніжин – село Вертіївка, Ніжинського району, на загальній площі 10 га.

Станом на 28.09.2020 в Рівненській області на території: вул. Приміська, вул. Сонячна, Веселкова в селі Біла Криниця, Рівненського району та на території узбіччя автомобільної дороги Т-18-06 Рівне-Миколаїв населених пунктів Ясениничі, Верхівськ, Дядьковичі, Малий Шпаків на загальній площі 9 га; узбіччя автомобільної дороги регіонального значення Р-05 та Р-77, Рівненського району на загальній площі 14 га; Немовицької сільської ради, Сарненського району на загальній площі 58 га.

Станом на 28.09.2020 у Тернопільській області на території с. Свидова, Чортківського району на загальній площі 3,8 га.

Станом на 02.10.2020 у Запорізькій області на території с. Велика Знам'янка, Кам'янсько-Дніпровського району на загальній площі 5,9 га.

Станом на 26.10.2020 у Запорізькій області на території, що межує з селом Новомлинівка Розівського району на площі 5,8 га.

Станом на 10.11.2020 в Запорізькій області на території, що межує з селом Більманка Більмацького району, на загальній площі 4,078 га.

Скасовано карантинний режим було лише тільки в 3 областях.

Станом на 31.07.2020 скасовано карантинний режим по американському білому метелику в Одеській області на території Ананьївського району, на загальній площі 157 га.

Станом на 30.10.2020 на території ПСП «Україна» Устинівського району Златопільської сільської ради Бобринецького району на загальній площі 5,71 га.

Станом на 10.12.2020 у Запорізькій області на території смт. Більмак та смт. Комиш-Зоря Більмацького району на загальній площі 30 га; Пологівського району на загальній площі 415,4 га.

Висновки та пропозиції. Американський білий метелик – це надзвичайно шкочинний вид. З метою попередження проникнення шкідника потрібно дотримуватись фітосанітарних та агротехнічних заходів: фітосанітарний контроль під час переміщення сільськогосподарської продукції, пакувальної тари, ґрунту, інших вантажів з карантинних зон по американському білому метелику в середині країни та при імпорті; періодичні обстеження багаторічних зелених насаджень у населених пунктах, лісосмугах, плодкових садах, вздовж доріг, візуально та за допомогою феромонних пасток; зрізання та знищення всіх виявлених при огляді зелених насаджень павутинних гнізд.

ЛІТЕРАТУРА

Мовчан О.М. Карантинні шкідливі організми. Частина I. Карантинні шкідники. Київ: Світ, 2002. 288 с.

Карантинні шкідники і хвороби: хто вони, як їх розпізнати і як боротися? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://superagronom.com/articles/206-karantinni-shkidniki-i-hvorobi-hto-voni-yak-yih-rozpiznati-i-yak-borotися>

Фітосанітарний стан. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://dpss-ks.gov.ua/fitosanitarnij-stan>

Американський білий метелик [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.fitolab.ks.ua/list.php?cid=562>

Карантин рослин [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://dpss.gov.ua/fitosanitariya-kontrol-u-sferi-nasinnictva-ta-rozsadnictva/fitosanitarnij-kontrol/fitosanitarnij-monitoring/karantin-roslin>